

Enw'r Ymgeisydd	Rhif y Ganolfan	Rhif yr Ymgeisydd

CYD-BWYLLGOR ADDYSG CYMRU

Tystysgrif Gyffredinol Addysg Uwchradd

WELSH JOINT EDUCATION COMMITTEE

General Certificate of Secondary Education

293/52

ELECTRONEG

PRAWF MODIWL E1

HAEN UWCH

P.M. DYDD IAU, 25 Mai 2006

(45 munud)

I'r Arholwr yn unig

Cyfanswm y Marciau	

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, mae'n bosibl y bydd angen cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau ar ben y dudalen hon. Atebwch **bob** cwestiwn yn y lleoedd gwag a ddarperir yn y llyfryn hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Rhoddir nifer y marciau mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn. Ni roddir tystysgrif i ymgeisydd a geir yn ymddwyn yn annheg yn ystod yr arholiad.

TAFLEN WYBODAETH

Gall y wybodaeth isod fod yn ddefnyddiol wrth ateb y cwestiynau.

1. Y Côd Lliw ar gyfer Gwrthyddion

DU	0	GWYRDD	5
BROWN	1	GLAS	6
COCH	2	FIOLED	7
OREN	3	LLWYD	8
MELYN	4	GWYN	9

Mae lliw'r pedwerydd band yn rhoi'r goddefiant fel a ganlyn:

AUR $\pm 5\%$
ARIAN $\pm 10\%$

2. Gwerthoedd Safonol ar gyfer Gwrthyddion

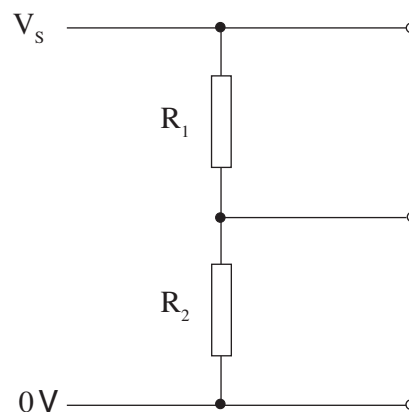
Y GYFRES E 12 O WERTHOEDD SAFONOL
10; 12; 15; 18; 22; 27; 33; 39; 47; 56; 68; 82 a lluosrifau wedi hynny

3. **Gwrthiant** = $\frac{\text{foltedd}}{\text{cerrynt}}$; $R = \frac{V}{I}$.

4. Mae **gwrthiant effeithiol**, R , dau wrthydd R_1 ac R_2 mewn cyfres yn cael ei roi gan $R = R_1 + R_2$.

5. Mae **gwrthiant effeithiol**, R , dau wrthydd R_1 ac R_2 yn baralel yn cael ei roi gan $R = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2}$.

6. Rhannwr Foltedd

$$V_{\text{ALLAN}} = \frac{R_2}{R_1 + R_2} \times V_s$$

7. **Pŵer** = foltedd \times cerrynt; $P = VI = I^2 R = \frac{V^2}{R}$.

8. **LED (Deuod Allyrru Golau)** 2V yw'r gostyngiad yn y foltedd ymlaen ar draws LED.

9. Transistorau

(i) Cynnydd mewn cerrynt = $\frac{\text{Cerrynt y casglydd}}{\text{Cerrynt y sail}}$; $h_{FE} = \frac{I_C}{I_S}$.

(ii) 0.7V yw'r gostyngiad yn y foltedd ymlaen ar draws y cyswllt sail-allyrnydd (*base emitter junction*).

Atebwch **bob** cwestiwn yn y lleoedd gwag a ddarperir.

1. Dyma restr o gydrannau electronig:

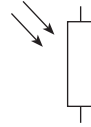
transistor

LED

gwrthydd newidiol

LDR

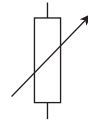
(a) Pa gydran sydd â'r symbol hwn?

Ateb

[1]

(b) Pa gydran sydd â'r symbol hwn?

Ateb

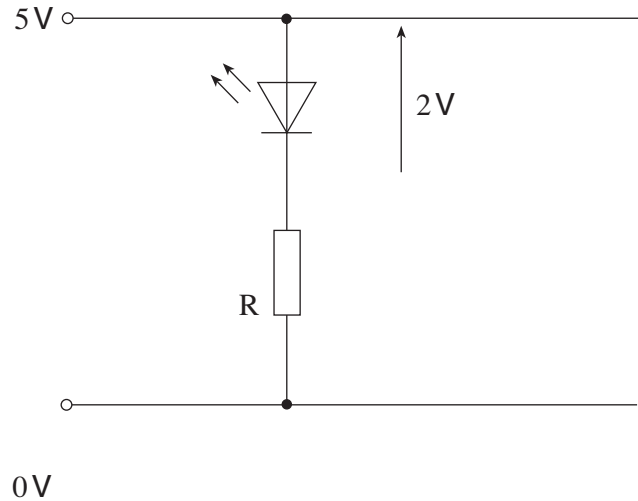
[1]

(c) Pa gydran o'r rhestr fydddech chi'n ei defnyddio i synhwyro newidiadau yn lefel y golau?

Ateb

[1]

2. Mae'r *LED* yn y gylched ganlynol angen cerrynt o **10 mA** a gostyngiad yn y foltedd ymlaen o **2 V** ar ei draws i wneud iddo oleuo'n gywir.

- (a) Cyfrifwch faint o bŵer a ddefnyddir yn yr *LED*. [2]

.....

.....

- (b) Mae'r *LED* wedi'i gynnau.

- (i) Beth yw'r cerrynt trwy wrthydd R? [1]

.....

- (ii) Beth yw'r foltedd ar draws gwrthydd R?

..... [1]

- (c) Defnyddiwch y fformiwla ar y daflen wybodaeth ar dudalen 2 i gyfrifo gwrthiant addas ar gyfer gwrthydd R. [2]

.....

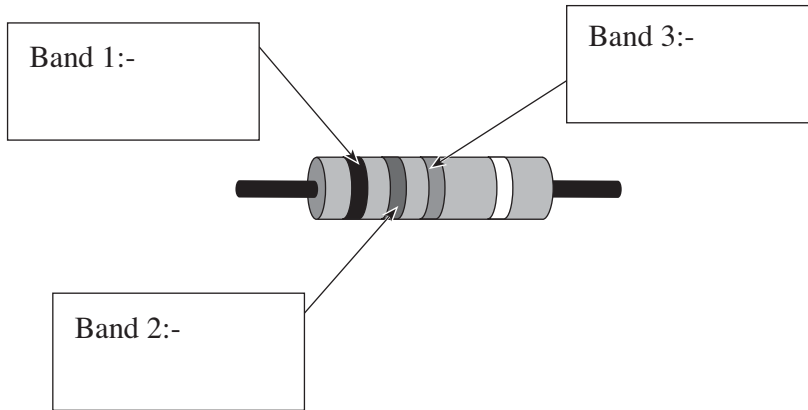
.....

- (ch) Dewiswch werth safonol addas ar gyfer gwrthydd R o'r gyfres E12 ar y daflen wybodaeth ar dudalen 2 fel nad oes gan yr *LED* **ddim** **mw**y na 10mA yn llifo drwyddo. [1]

.....

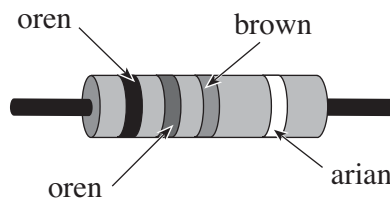
3. Rhoddir y cod lliw ar gyfer gwrthyddion ar y daflen wybodaeth ar dudalen 2.

- (a) Defnyddiwch y wybodaeth i ddarganfod y cod lliw ar gyfer gwrthydd **10 kΩ**.
Ysgrifennwch y lliwiau yn y lleoedd gwag cywir ar y diagram isod.

[3]

- (b) Mae gan wrthydd arall y cod lliw canlynol.

- (i) Defnyddiwch y cod lliw i ddarganfod gwrthiant y gwrthydd.

Gwrthiant **mewn ohmau** =

[2]

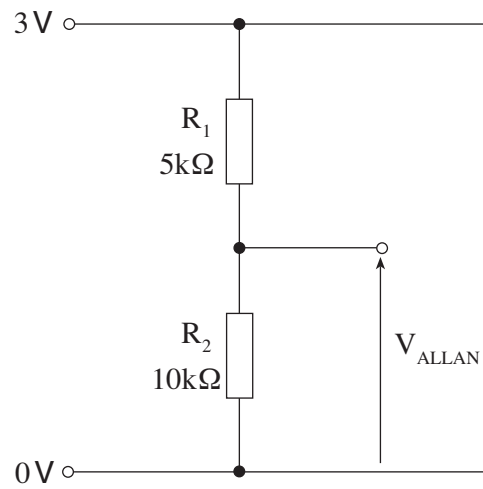
- (ii) Defnyddiwch y band goddefiant i gyfrifo'r gwerthoedd **mwyaf** a **lleiaf** a allai fod gan y gwrthydd.

Gwerth mwyaf **mewn ohmau** =

Gwerth lleiaf **mewn ohmau** =

[2]

- (c) Mae'r gwrthydd $10\text{k}\Omega$ yn cael ei ddefnyddio gyda gwrthydd $5\text{k}\Omega$ i wneud rhannwr foltedd:

Defnyddiwch yr hafaliad a roddir ar y daflen wybodaeth ar dudalen 2 i gyfrifo gwerth y foltedd V_{ALLAN} . [2]

.....

.....

4. Mae myfyriwr eisiau adeiladu larwm lladron ar gyfer beic.

Mae'r is-systemau canlynol ar gael.

Ni fydd angen defnyddio pob un ohonynt.

oediad amser	adwy NEU	gwrthdröydd
adwy AC	clicied	switsh magnetig
cymharydd	synhwyrdd tymheredd	modur
gyrrwr trawsddygiadur		

(a) O'r rhestr hon, dewiswch:

- Is-system fewnbynnu analog.
- Is-system brosesu sy'n rhoi allbwn uchel **dim ond** pan yw ei ddau fewnbwn yn uchel.

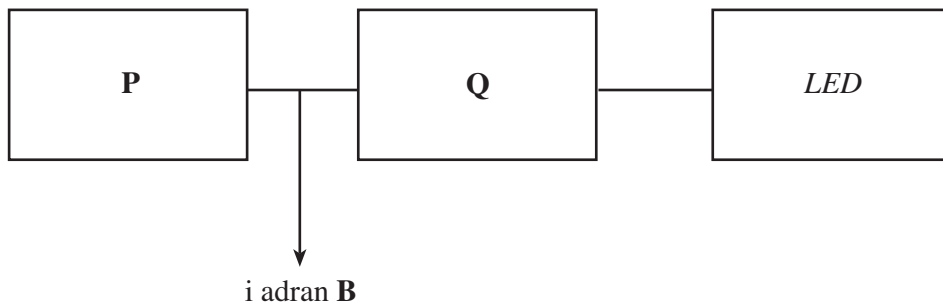
.....

[2]

Mae gan y larwm lladron ddwy adran, **A** a **B**.

(b) Mae adran **A** y larwm yn gwneud i *LED* oleuo os yw rhywun yn ceisio symud y beic. Dylai'r *LED* aros ymlaen hyd nes bod perchennog y beic wedi dychwelyd.

Dangosir y diagram bloc ar gyfer adran **A** isod.

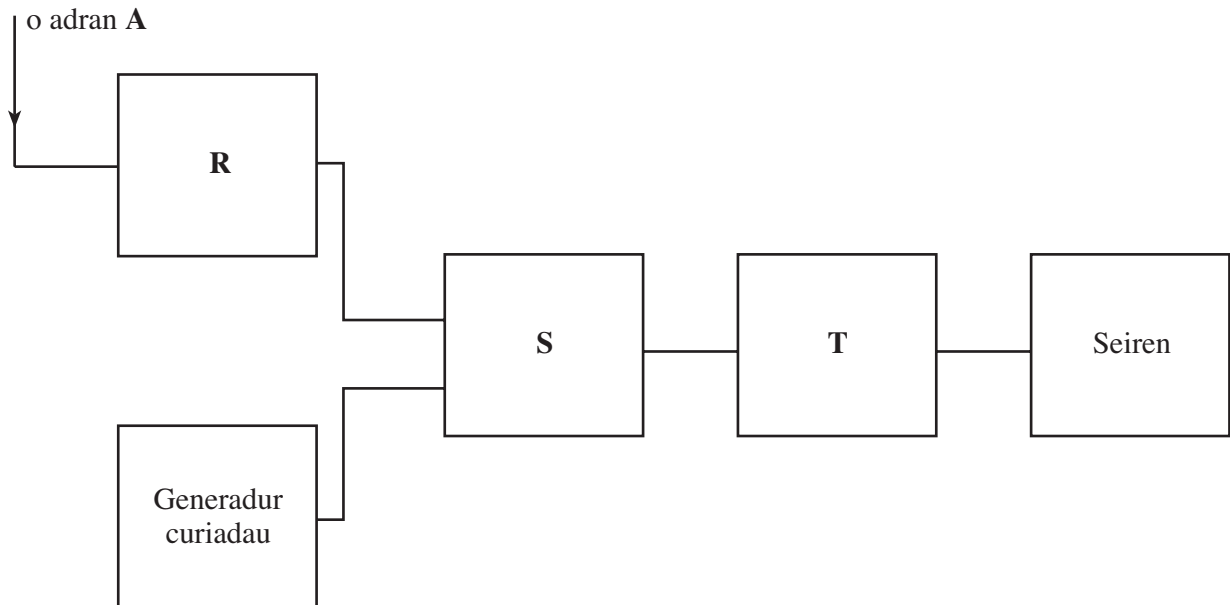
O'r rhestr ar ben y dudalen, dewiswch is-system i'w defnyddio fel:

- Bloc **P**;
- Bloc **Q**.

[2]

- (c) Mae adran **B** y larwm yn gwneud i seiren ddal i seinio a diffodd am 30 eiliad ar ôl iddo gael ei ysgogi (*triggered*) gan adran **A**, ac yna stopio.

Dangosir y diagram bloc ar gyfer adran **B** isod:

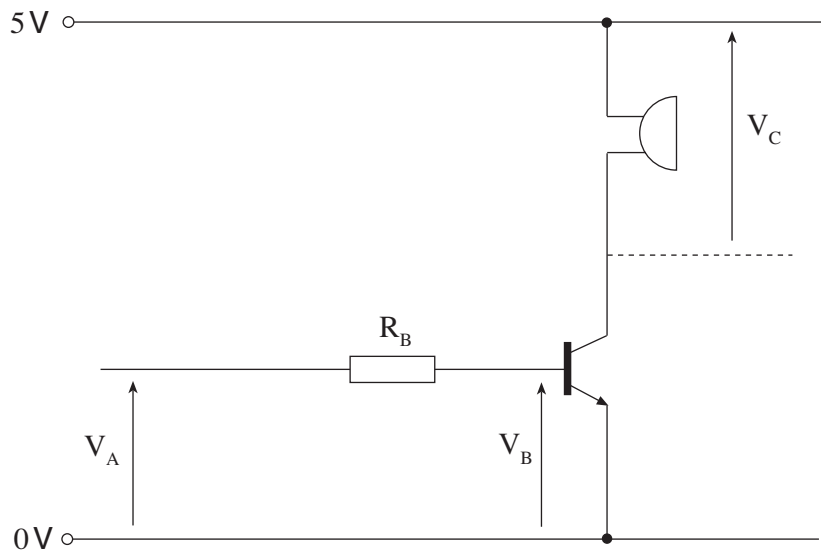

O'r rhestr ar ben tudalen 8, dewiswch is-system i'w defnyddio fel:

- Bloc **R**;
- Bloc **S**;
- Bloc **T**.

[3]

5. Mae'r diagram cylched canlynol yn dangos rhan o system a ddefnyddir i switsio süydd (*buzzer*) ymlaen.

Mae'r transistor wedi'i **brin** ddirlenwi pan yw'r foltedd mewnbwn V_A yn 2.7V.

(a) Mae'r foltedd mewnbwn V_A yn cael ei osod ar

- (i) 0.5V,
- (ii) 3.5V.

Cwblhewch y tabl canlynol i ddangos:

- folteddau V_B a V_C ;
- a fydd y süydd **Ymlaen** neu **I ffwrdd**.

	V_A	V_B	V_C	Süydd Ymlaen/ I ffwrdd?
(i)	0.5V			
(ii)	3.5V			

[5]

(b) Mae gan y transistor yn y gylched hon gynnydd mewn foltedd h_{FE} o 150.
Mae cerrynt y casglydd trwy'r süydd yn 300 mA.

Cyfrifwch gerrynt y sail trwy R_B .

[1]

(c) $V_A = 2.7\text{V}$ ac mae'r transistor wedi'i brin ddirlenwi.

(i) Beth yw gwerth y foltedd sail-allyrnydd V_B ?

.....

(ii) Cyfrifwch y gostyngiad mewn foltedd ar draws R_B pan yw $V_A = 2.7\text{V}$.

.....

.....

[2]

(ch) Cyfrifwch wrthiant R_B .

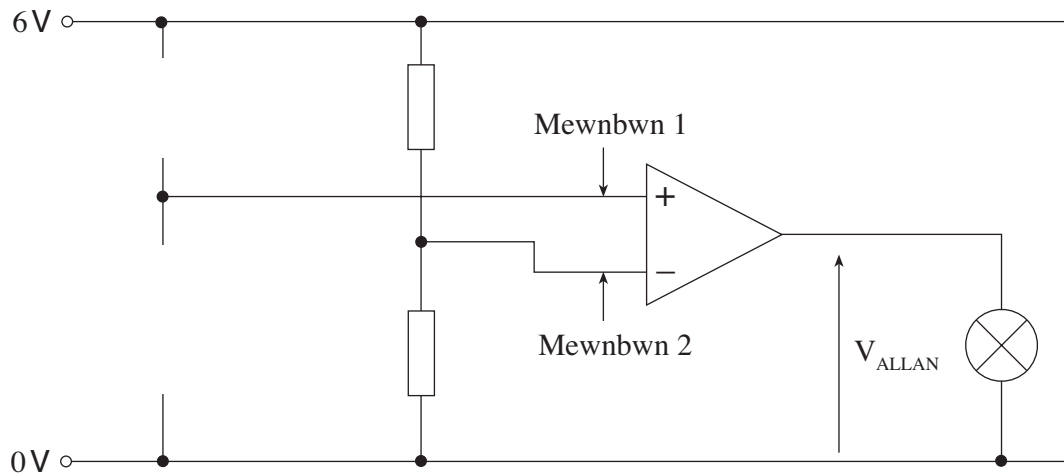
[2]

.....

.....

.....

6. Defnyddir system rybuddio mewn siop i rybuddio'r staff os bydd y tymheredd yn y rhewgell yn mynd yn rhy gynnes. Dangosir diagram cylched anghyflawn ar gyfer y system hon isod.

- (a) Mae allbwn V_{ALLAN} y cymharydd yn dirlenwi ar $+6V$ a $0V$.

Cwblhewch y tabl ar gyfer y gwerthoedd foltedd mewnbwn a roddir.

Mewnbwn 1 (V)	Mewnbwn 2 (V)	Allbwn V_{ALLAN} (V)
3.2	4.0	
4.5	2.1	

[2]

- (b) Cwblhewch y diagram uchod i ddangos y cylched synhwyro a ddefnyddir i sicrhau bod y foltedd i mewn i Fewnbwn 1 y cymharydd yn uchel pan yw'n gynnes. Cofiwch ddefnyddio'r symbolau cywir ar gyfer y cydrannau.

[2]